

Економічні науки

УДК 336.1

Хвостик Оксана Григорівна

магістрант

Сумського національного аграрного університету

Хвостик Оксана Григорьевна

магістрант

Сумского национального аграрного университета

Khvostik Oksana

Undergraduate of the

Sumy National Agrarian University

**ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ АГРАРНИХ
ПІДПРИЄМСТВ**

**ОСОБЕННОСТИ ОЦЕНКИ ФИНАНСОВОЙ УСТОЙЧИВОСТИ
АГРАРНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ**

**PECULIARITIES OF ASSESSMENT OF FINANCIAL STABILITY OF
AGRICULTURAL ENTERPRISES**

Анотація. В статті проаналізовано особливості оцінки фінансової стабільності аграрних підприємств. Доведено на прикладі підприємства, що сезонність виробництва та реалізації продукції впливає на величину відповідних фінансових показників діяльності: прибутку, рентабельності та інших, що, в свою чергу, не дозволяє робити обґрунтовані релевантні висновки щодо фінансової стійкості підприємства лише на основі фінансової звітності, і відповідно, потребує більш детального аналізу з урахуванням усіх конкретних особливостей діяльності даного підприємства.

Ключові слова: фінансова стійкість, рентабельність, платоспроможність.

Аннотація. В статті проаналізовані особливості оцінки фінансової устойчивості аграрних підприємств. Доказано на прикладі підприємства, що сезонність виробництва і реалізації продукції впливає на величину відповідних фінансових показників діяльності: прибутку, рентабельності і інших, що, в свою чергу, не дозволяє робити обґрунтовані релевантні висновки про фінансову стійкість підприємства тільки на основі фінансової звітності, і відповідно, вимагає більш детального аналізу з урахуванням всіх конкретних особливостей діяльності даного підприємства.

Ключевые слова: финансовая устойчивость, рентабельность, платежеспособность.

Summary. The article analyzes the features of assessing the financial stability of agricultural enterprises. It has been proved on the example of an enterprise that the seasonality of production and sales of products affects the value of the corresponding financial indicators of activity: profit, profitability and others, which, in turn, does not allow making reasonable relevant conclusions about the financial stability of an enterprise only on the basis of financial statements, and, accordingly, requires more detailed analysis taking into account all the specific features of the activity of the enterprise.

Key words: financial stability, profitability, solvency.

Фінансова стійкість і конкурентоспроможність сучасних підприємств визначають розвиток національної економіки, її пропорції, темпи зростання і вплив на світові товарні і фінансові ринки.

Якісно характеризуючи фінансовий стан підприємства, необхідно визначити вплив внутрішнього і зовнішнього середовища і виявити фактори росту фінансової стійкості економічного суб'єкта.

Метою управління фінансовою стійкістю є підтримка в умовах мінливого внутрішнього і зовнішнього середовища динамічної фінансової рівноваги, стабільної платоспроможності, кредитоспроможності та інвестиційної привабливості підприємства, здатного забезпечити зростання його ринкової вартості. Фінансова рівновага можливо тільки за умови фінансової стійкості підприємств, вираженої досягненням прийняттого рівня прибутковості, кредитоспроможності і платоспроможності, необхідних для здійснення діяльності в конкретних ринкових умовах.

Інформаційною базою для прийняття рішень з управління фінансовою стійкістю є показники її оцінки, які формуються після аналізу фінансової діяльності. До найбільш поширених відносяться коефіцієнти, які характеризують ліквідність підприємства, його стійкість та ділову активність.

Оцінка фінансової стійкості є одним з головних напрямків фінансового аналізу, однак єдиного підходу до такої оцінки, як і до визначення самого поняття, немає, що негативно позначається на точності і достовірності оціночної інформації. Виникає питання: для чого конкретно служить основою стійкість підприємства. Поняття «стабільність функціонування підприємства» визначається несхильність чого-небудь будь-яким різким коливанням (відхилень), тобто, виходячи з головної мети діяльності підприємства, – стабільним перевищенням доходів над витратами і, виходячи із засобів досягнення цієї мети, – стабільністю функціонування управлінської структури.

Поняття «фінансова стійкість» визначається по-різному: і як певний стан рахунків підприємства, яке гарантуватиме його постійну

платоспроможність [1], і як співвідношення власних і позикових коштів, і як стан фінансових ресурсів підприємства, їх розподіл і використання, яке забезпечує його розвиток на основі зростання прибутку і капіталу при збереженні платоспроможності і кредитоспроможності в умовах допустимого рівня ризику [2]. Узагальнюючи зарубіжний досвід фінансового аналізу, можна визначити стійкість підприємства як його незалежність від зовнішніх джерел фінансування, тобто позикових коштів. Під стійкістю розуміється також ступінь незалежності доходу акціонерів (власників) від зовнішніх чинників, таких як, наприклад, процентні ставки за кредит, положення підприємства на ринку і загальна ділова активність в галузі, які багато в чому визначають ефективність роботи компанії і рентабельність його активів [3].

Проаналізувавши всі визначення, можна зробити висновок, що фінансова стійкість виражається в кредитоспроможності, платоспроможності і в постійному зростанні прибутку і капіталу при мінімальному ризику. Проте, підприємство може мати достатню кількість кредитів для нормального функціонування і не бути кредитоспроможним, що в результаті не буде означати його фінансову нестійкість. Також підприємство може здійснювати свою діяльність і мати постійний прибуток, який не має тенденції зростання, що також не буде чинником фінансової нестійкості, а переоснащення підприємство може здійснювати за рахунок амортизаційного фонду, фінансового лізингу, оперативного лізингу та ін. Що ж стосується платоспроможності, то, якщо підприємство не буде таким, воно не зможе бути і фінансово стійким [4].

З вищевикладеного ясно, що фінансова стійкість, дійсно, є основою фінансово-економічної стабільності функціонування підприємства, яка, в свою чергу, визначає стан об'єкта на довгострокову перспективу. Взаємозв'язок понять очевидний, але нас також цікавить, які ще показники і

поняття об’єднує в собі фінансово-економічна стабільність аграрного підприємства. Коли мова йде про перевищення доходів над витратами, то мається на увазі рентабельність підприємства, тому що з визначення рентабельності випливає, що підприємство вважається рентабельним, якщо його результати від реалізації продукції (робіт, послуг) покривають витрати виробництва і утворюють суму прибутку, достатню для нормального функціонування підприємства.

Таким чином, коли оцінюється фінансово-економічна стабільність функціонування підприємства крім показників фінансової стійкості необхідно розраховувати показники рентабельності, зокрема характеристикою ефективності роботи підприємства є показники рентабельності власного капіталу і рентабельності продажів.

Аналіз показників фінансової стійкості, проведений на основі даних ТОВ «XXXXX», показав, що важливе значення мають не лише самі значення відповідних коефіцієнтів, а й їх динаміка (таблиця 1).

Таблиця 1

Динаміка показників фінансової стійкості ТОВ «XXXXX»

Показники	2016	2017	2018	2019	2019+,- до 2016
Коефіцієнт швидкої ліквідності	2,35	5,83	5,10	2,74	+0,39
Коефіцієнт загальної ліквідності	2,83	7,35	8,72	4,61	+1,78
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	1,01	0,63	0,58	0,81	-0,20
Рентабельність продаж,%	35,0	29,503	38,304	-5,500	-40,5
Рентабельність активів,%	24,9	16,5	20,3	-3,7	-28,6
Чистий прибуток, тис.грн.	246582	177874	268116	-59620	-306202
Запас фінансової стійкості,%	34,9	27,3	12,7	25,5	-9,4

Як свідчать дані аналізу, існує певна кореляція між показниками ділової активності та ліквідності підприємства. Але, для аграрних підприємств

характерним є значна сезонність виробництва і реалізації продукції. В очікуванні кращих цін, аграрії «притримують» продукцію і реалізують її через деякий час, що може викривлювати показники фінансової звітності [5]. Так, в нашому випадку «провал» показників в 2019 році зумовлений не стільки неефективною роботою підприємства, скільки тим, що більшість зібраного урожаю не була реалізована в цьому році, а залишилась на складах.

Зрозуміло, що в таких умовах робити висновки щодо фінансової стійкості є дуже непросто, особливо, якщо орієнтуватися лише на показники фінансової звітності. Необхідним є врахування всіх конкретних деталей даного підприємства.

Література

1. Башнянин Г.І., Лінтур І.В. Фінансова стійкість суб’єктів господарювання та шляхи її покращення // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2016. Вип. 2 (02). С. 98–101.
2. Рябенко Г. М. Шляхи покращення фінансового стану підприємства // Інноваційна економіка. 2012. № 7. С. 105–108.
3. Геращенко І.О. Механізм управління фінансовою стійкістю підприємства // Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (економічні науки): зб. наук. пр. Харків: НТУ ХПІ, 2017. № 24 (1246). С. 124-128.
4. Пилипенко Н.М., Кліпун А.І. Особливості оцінки економічної безпеки сільськогосподарських підприємств // International Scientific Journal. 2018. №1. С. 44-49. URL: <https://www.internauka.com/uploads/public/15156667597291.pdf>

5. Пилипенко Н. М. Основні засади формування системи забезпечення економічно-безпечного розвитку сільськогосподарського підприємства // Ефективна економіка. 2019. № 1. DOI: [10.32702/2307-2105-2019.1.43](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.1.43)